

POSLOVNO KNJIŽNIČARSTVO U HRVATSKOJ : BUDUĆNOST ILI UTOPIJA?

Business librarianship : future or utopia?

Miroslav Katić

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“

miroslav@gkka.hr

UDK /UDC **027.022:658>(497.529)**

Stručni rad / Professional paper

Primljeno/Received: 08.01.2018.

Broj
bibliografske
jedinice

291

Sažetak

Koncept poslovnoga knjižničarstva novi je koncept u Hrvatskoj. Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ prva je otvorila u svojim prostorima Poslovnu knjižnicu, a sredinom 2017. u Gradskoj knjižnici Rijeka otvoren je Poslovni kutak. Iako u Hrvatskoj za sada postoje samo dvije knjižnice koje nude takvu vrstu usluga, veliko zanimanje korisnika, prvenstveno onih iz poslovnoga svijeta, pokazuje da postoji potreba da se takve usluge uvedu i u ostale knjižnice (narodne, školske i visokoškolske), naravno, prilagođavajući se potrebama svojih korisnika. Cilj je rada dati pregled razvoja koncepta poslovnoga knjižničarstva, dati uvid u to kako se razvijala usluga poslovnoga knjižničarstva u Informacijsko-poslovnome centru Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ kao prvoj knjižnici te vrste u Hrvatskoj, sagledati je li uspjela realizirati zadane ciljeve koje u projektnome prijedlogu, kako su korisnici reagirali na novu uslugu Gradske knjižnice i u konačnici, ima li ova usluga budućnost ili će završiti kao pilot projekt.

Ključne riječi: poslovno knjižničarstvo, Informacijsko-poslovni centar, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“

Summary

The concept of business librarianship is new in Croatia. The "Ivan Goran Kovačić" public library in Karlovac has been the first to open its doors for the Business library programme. In mid-2017. public library in Rijeka opened its Business corner. Although there are only two libraries in the country that provide these kind of services, great interest exists, especially among entrepreneurs and others from the world of business, which indicates that those services should be implemented in other, public, school or university, libraries also, adjusted to their users. The purpose of this work is to give a review of a business librarianship concept, to show development of business librarianship in the informational-business centre of "Ivan Goran Kovačić" public library as the first library that provides this kind of service in Croatia, to assess whether it has fulfilled the goals it were assigned by the project proposal, to present how did users react to this new service and to consider does this service has a future or it will be consumed only as a pilot project.

Keywords: business librarianship informational-business centre, "Ivan Goran Kovačić" public library

Uvod

Koncept poslovnoga knjižničarstva novi je koncept u hrvatskim narodnim knjižnicama. Ukoliko pretražimo baze podataka, možemo pronaći vrlo malo stručnih radova o poslovnom knjižničarstvu objavljenih u Hrvatskoj,¹ a ukoliko tome dodamo činjenicu da u Hrvatskoj djeluje samo jedna poslovna knjižnica (u sklopu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ iz Karlovca) te jedan poslovni kutak (u sklopu Gradske knjižnice Rijeka), može se zaključiti da je poslovno knjižničarstvo usluga čije je razvijanje tek u povojima. Ipak, na primjerima dosadašnje implementacije usluge mogu se nazrijeti trendovi i problemi koji prate tu implementaciju. Cilj je ovoga rada dati pregled razvoja

¹ Osobno sam pronašao samo dva diplomska rada na temu poslovnoga knjižničarstva (Kvesić, Luka. Narodne knjižnice kao mjesta pružanja ekonomskih i pravnih informacija. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2016. te Jukica, Davorka. Poslovna knjižnica. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2017.) i jedan stručni rad (Udiljak Bugarinovski, Z. i Pšenica, D. Poslovna knjižnica. // Knjižnice: kamo i kako dalje? : 14. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica Lovran, 13.-16. svibnja 2015. / uredile Dina Mašina i Kristina Kalanj. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2017.). Naravno, postoji mogućnost da sam neke radove previdio.

koncepta poslovnoga knjižničarstva u hrvatskim knjižnicama, dati uvid u to kako se razvijala usluga poslovnoga knjižničarstva u Informacijsko-poslovnome centru Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ kao prvoj knjižnici te vrste u Hrvatskoj, odgovoriti na pitanje je li uspjela realizirati zadane ciljeve u projektnome prijedlogu, kako su korisnici reagirali na novu uslugu Gradske knjižnice i u konačnici, ima li ova usluga budućnost ili će završiti kao pilot projekt.

Povijest poslovnoga knjižničarstva: primjeri iz SAD-a i Velike Britanije

Duh je poduzetništva ključ uspjeha Sjedinjenih Američkih Država i esencijalni dio njihove kulture. U skladu s tim duhom djeluju i njihove narodne knjižnice. Narodne knjižnice Sjedinjenih Američkih Država imaju dugu tradiciju pružanja ekonomskih i poslovnih informacija svojim korisnicima. Njihove su narodne knjižnice još prije više od stoljeća shvatile da u vremenima ekonomskih kriza knjižnice mogu i moraju djelovati interaktivno; pomažući malome i srednjem poduzetništvu knjižnice posredno jačaju i sebe jer njihova moć ovisi najviše od gospodarskog, razvoja lokalne sredine.

Tamošnje poslovne knjižnice postale su aktivni partneri u polovnoj zajednici te važni faktori pri rekonstruiranju gospodarstva.² Svojim uslugama pomažu u stvaranju poduzetničke klime među mladima, ali i nude veliku pomoć malome i srednjem poduzetništvu čitavim nizom usluga. Korisnicima su omogućeni pristupi bazama podataka iz područja financija, poduzetništva i ekonomije, uvidi u niz propisa i zakonodavstva vezanim za poduzetništvo, statistike, profili tvrtki, investicijska izvješća te razne druge usluge ovisno od potreba korisnika.³

Da bi knjižnica imala karakter poslovne knjižnice trebala bi prilagoditi poslovnu politiku i izvore financiranja, osigurati treninge knjižničarima kako bi usavršavali vještine za kreiranje i vođenje poslovnih knjižnica, razvijati zbirke koje prate poslovne ciljeve i koje će postati bitne za širu poslovnu zajednicu, biti umrežene s drugim knjižnicama i koristiti sve knjižnične i druge informacijske izvore te, u konačnici, biti tehnološki

² Bugarinovski Udiljak, Z.; Holcer, D. Poslovne knjižnice u funkciji jačanja malog i srednjeg poduzetništva. // Slobodan pristup informacijama : 15. okrugli stol : zbornik radova / uredila Davorka Pšenica. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2015. str. 218.

³ Kvesić, Luka. Narodne knjižnice kao mjesta pružanja ekonomskih i pravnih informacija. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2016. str. 14.

sposobnom za praćenje pristupa tekućim i teško promjenjivim podacima.⁴ Strateški ciljevi poslovnih knjižnica trebali bi biti omogućavanje razvoja cjeloživotnoga učenja i obrazovanja, davanje doprinosa oporavku gospodarstva i pružanje poslovne podrške u stjecanju gospodarskih znanja, poticanje kreativnosti i raznolikosti te promoviranje kulturne raznolikosti lokalne zajednice te pružanje znanja i smjernica za informiranje i planiranje poduzetničkih poduhvata.⁵ Jedan od najboljih primjera poslovne knjižnice jest Business & Career Center koji djeluje u sklopu Brooklyn Public Library. Najvažniji program ove bruklinške poslovne knjižnice jest program *Power up* koji korisnicima u knjižnici nudi niz predavanja i radionica o tome kako napraviti poslovni plan, marketinške i financijske projekcije te kako ispitati tržište. Svi zainteresirani korisnici dobiju savjetnike s kojima mogu porazgovarati o svojim poslovnim potrebama. Najbolji se poslovni planovi nagrađuju; pobjednik dobiva petnaest tisuća dolara, dvoje drugoplasiranih po pet tisuća dolara te svaki od petero trećeplasiranih dobiva po tisuću dolara. Natječaj je, osim poduzetnicima, namijenjen tvrtkama Brooklyna, uz uvjet da natjecatelji imaju osamnaest godina te da su američki državljani ili američki stalni stanovnici. S projektom su krenuli 2003. godine i do sada je kroz njega prošlo skoro osam tisuća korisnika, napravljeno je preko tisuću poslovnih planova i dodijeljeno je preko 340.000 dolara za bruklinške poduzetnike. Neki od sudionika ovoga programa danas su etablirani poduzetnici i čine važan ekonomski faktor lokalne zajednice. U 2017. su godini od svih sudionika programa 27% bili imigranti, 67% žene, a 80% nikada nisu posjedovali posao.⁶

Ovakve vrste usluga, osim u sjevernoj Americi postoje i u Europi. Usluge poslovnoga knjižničarstva najviše su razvijene u Velikoj Britaniji. Treba izdvojiti primjer The Business & IP Centre pri The British Library u Londonu koji svojim korisnicima nudi besplatan pristup bazama podataka, istraživanje tržišta informacija koje se tiču poslovnoga planiranja, marketinga, časopise, imenike i izvješća, besplatne programe, besplatne vodiče koji se tiču gospodarskih kretanja u zemlji i u svijetu te individualna savjetovanja i radionice. Kroz program *Innovating for Growth*, poduzetnicima koji se žele

⁴ Bugarinovski Udiljak, Z.; Holcer, D. Poslovne knjižnice u funkciji jačanja malog i srednjeg poduzetništva. // Slobodan pristup informacijama : 15. okrugli stol : zbornik radova / uredila Davorka Pšenica. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2015. str. 221.

⁵ Jukica, Davorka prema Day, A. Public business libraries: the next chapter. // Business Information review 19, 2 (2002), str. 19.

⁶ Power up. Brooklyn Public Library. URL: <https://www.bklynlibrary.org/business/powerup> (2018-1-7)

okušati na novom tržištu i žele lansirati novi proizvod, nude čitav niz poslovnih savjeta, podršku za poslovnu strategiju, informacije vezane uz intelektualno vlasništvo, održivost poslovanja i razvoj samoga posla. Za one koji tek žele postati poduzetnici, u sklopu programa nude predavanja, radionice i poticaje za Start upove.⁷

Projekt *Work with us*

Knjižnice u Hrvatskoj upoznale su se s konceptom poslovnog knjižničarstva prvi put kroz projekt „*Work with US*“ (*Radite s nama*) koji je u suradnji s zagrebačkim Ekonomskim fakultetom i Hrvatskim knjižničarskim društvom provodilo Veleposlanstvo SAD-a. Sam projekt nastao je iz istoimenoga programa „*Work with US*“ koji je pokrenulo Američko Veleposlanstvo kako bi predstavilo američku kulturu rada studentskoj populaciji kroz predavanja hrvatskih zaposlenika koji rade u američkim tvrtkama u Hrvatskoj. U sklopu programa organiziran je i posjet američkog poslovnog knjižničara Raymonda O'Keefe Cruitta koji je održao nekoliko predavanja za knjižničare i studente knjižničarstva u knjižnicama u kojima postoje Američki kutci pod nazivom *How Public Libraries Contribute to Local Economic Development*. Tada se javila ideja da se napravi projekt koji bi potaknuo knjižnice diljem Hrvatske da uvedu usluge poslovnog knjižničarstva, bilo otvaranjem centara, odjela ili poslovnih kutaka u sklopu svojih ustanova. U sam projekt uključio se i Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. U narodnim knjižnicama širom zemlje održano je niz predavanja kojima je predstavljen sam projekt. Projekt je uključivao donaciju simbolične zbirke knjiga na engleskome jeziku, s liste *Books that shaped work in America* (Knjige koje su oblikovale rad u Americi) koju je sastavila Kongresna knjižnica u Washingtonu i Američko ministarstvo rada. Svrha projekta bila je naglasiti ulogu knjižnica kao pružatelja potrebnih informacija i znanja te njene važnosti za lokalnu ekonomiju. Knjižnice su pozvane da šalju svoje prijedloge uvođenja usluge poslovnoga knjižničarstva u svoje ustanove. Prijedlog najboljega poslovnog centra u Hrvatskoj bio bi financijski nagrađen.

⁷ The British Library's Business & IP Centre. URL: <https://www.bl.uk/business-and-ip-centre> (2018-1-7)

Projektни prijedlog Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“

U Gradskoj knjižnici "Ivan Goran Kovačić" Karlovac također je održano predstavljanje projekta "Work with US" i odlučeno je da će se poslati projektни prijedlog na natječaj. Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" najveća je i najstarija ustanova u kulturi u Gradu Karlovcu i Karlovačkoj županiji te jedna od pet najvećih narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Njezina je osnovna djelatnost nabava, čuvanje i davanje na korištenje knjižne i neknjižne građe. Služi zadovoljavanju kulturnih potreba stanovništva, poticanju a obrazovanja, stručnoga i znanstvenog rada, informiranja, odlučivanja i demokratizacije društva općenito. Osim toga, središnje je mjesto za pružanje brzih i kvalitetnih informacija te gradsko sastajalište koje nudi brojne sadržaje za sve dobne skupine, od beba do umirovljenika. S obzirom na navedeno poslanstvo knjižnice, kao i prema Standardima za narodne knjižnice, koji propisuju osiguravanje dostupnosti informacija svim građanima, a prateći suvremene trendove i djelujući u skladu s napretkom tehnologije i uvođenjem inovacija u knjižnično poslovanje, knjižnica je bila spremna na proširivanje i daljnji razvoj svojih usluga osnivanjem Informacijsko-poslovnoga centra. Smatrano je da se otvaranjem ovakvoga tipa odjela može pridonijeti smanjivanju loše ekonomske situacije uopće, koju uzrokuje prije svega velika stopa nezaposlenosti te otežan razvoj poduzetništva. Bogati i kvalitetni izvori informacija, usluge koje knjižnica nudi te stručnost djelatnika predstavljali su značajan potencijal za početak djelovanja novih usluga i njihov razvoj u skladu s potrebama sadašnjih i budućih korisnika. Prema dosadašnjim znanstvenim istraživanjima, osim nedostatka poduzetničkih vještina, na više mjesta ističe se upravo ulaganje u obrazovanje, koje neupitno pridonosi i gospodarskome rastu te povezivanje obrazovnoga sustava i tržišta rada.⁸ U tome smislu, knjižnice, kao javne ustanove, središta su za cjeloživotno učenje te svakako predstavljaju bitan potencijal u poticanju razvoja lokalne ekonomije. Suvremene knjižnice danas su multifunkcionalni prostori, centri za edukacije i cjeloživotno obrazovanje svojih korisnika, a osnivanjem poslovnih kutaka njihova uloga dodatno bi bila osnažena za zajednicu u kojoj djeluje i pruža usluge.

⁸ Matijević, M. Kakvo znanje trebamo za društvo znanja? // Človeški kapital kot vir uspeha v procesu globalizacije : zbornik povzetkov : mednarodna znanstvena konferenca = Human capital as a source of success in the process of globalization : book of abstracts : international scientific conference, Novo mesto, 24. in 25. marec 2011. / uredila Starec, Jasna. Novo Mesto: Fakulteta za poslovne in upravne vede i Visoka šola za upravljanje in poslovanje, 2011. str. 46

Na području grada Karlovca i Karlovačke županije raznovrsne usluge i pomoć za poduzetnike nudi više pravnih subjekata, od podružnice Hrvatske gospodarske komore pa do različitih udruga, ali i mogućnost studiranja specijalističkoga studija poslovnog upravljanja. S ciljem da se stekne uvid u trenutno stanje po pitanju obrazovanja i informiranja poduzetnika i mlade populacije uopće, za potrebe projektnoga prijedloga istražena je ponuda postojećih usluga. Pregledom stanja bile su obuhvaćene Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Karlovac, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Obrtnička komora Karlovačke županije, Udruga Carpe Diem i Veleučilište u Karlovcu. Temeljem kratkoga istraživanja i analize prikupljenih podataka, zaključeno je da se u Karlovačkoj županiji pružaju kvalitetne usluge za poticanje poduzetništva, što predstavlja pozitivno okruženje za uspostavljanje dobre poslovne suradnje knjižnice s navedenim ustanovama i udrugama, ali isto tako postoji prostor za pokretanje usluge koja bi bila namijenjena poticanju poduzetništva mladih. Poslovnih inkubatora za mlade poduzetnike, ali i predavanja i radionica koja bi bila namijenjena onima koji se tek odlučuju za poduzetništvo u vrijeme pisanja projekta nije bilo.

Knjižnica za mlade, dislocirani odjel Gradske knjižnice izdvojio se kao najbolje mjesto za smještanje novoga Poslovno-informacijskog centra. Knjižnica za mlade otvorena je 2003. godine povodom 165. godina postojanja Gradske knjižnice i smještena je na vrlo atraktivnome mjestu u gradu pored kojega mladi prolaze na putu za školu. Svojim programima kroz više od deset godina djelovanja, Knjižnica za mlade profilirala se kao jedno od središnjih mjesta društveno-kulturnoga života mladih. Dodatna pogodnost Knjižnice za mlade bila je ta što od 2013. godine unutar njezina prostora djeluje Europe Direct Karlovac, Informacijski centar Europe, prva podružnica otvorena u Hrvatskoj. Centar na jednome mjestu daje informacije o tome kako aplicirati na EU fondove za poduzetništvo, informacije vezane uz aktualne događaje, politike EU-a i sve što se tiče Republike Hrvatske, Karlovačke županije i naših građana u kontekstu članstva Republike Hrvatske u Uniji.

Želja je bila budući informacijsko-poslovni centar prvenstveno usmjeriti na mlade, kako zbog spomenutoga kratkog istraživanja ponude postojećih usluga obrazovanja i informiranja poduzetnika i mlade populacije uopće, tako i zbog brojnih pokazatelja koji su mlade činili najranjivijom društvenom skupinom (visoke stope nezaposlenih mladih u Hrvatskoj, nestabilnoga tržišta rada, konstantnih rezanja radničkih i socijalnih prava te

rasta troškova). Kao jedno od rješenja potonjih problema jest uključivanje mladih u poduzetništvo. Mnogi se mladi ljudi boje ulaska u "poduzetnički svijet". Osim neiskustva, suočavaju se i s problemima nedostatka vještina, prevelikim birokratskim zaprekama, negativnim mišljenjem okoline itd. Kako bi pomogla mladima da prebrode te probleme s kojima se susreću prilikom pokretanja vlastita poslovanja, pretpostavka je da im knjižnica, kao informacijska ustanova, može ponuditi prostor na kojemu bi na jednome mjestu imali sve potrebne informacije za pokretanje vlastita poslovanja ili održavanje postojećega.

Projektni prijedlog Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ imao je za cilj u dosadašnjoj čitaonici napraviti informacijski kutak u kojem bi mladi dobili svu potrebnu literaturu potrebnu za poduzetnički početak. S obzirom na temeljnu ulogu gradske knjižnice, formirao bi se knjižnični fond i izgradila specijalizirana, tematska zbirka knjižnične građe koja obuhvaća: knjige s područja ekonomije, menadžmenta, poduzetništva, računovodstva, literaturu o sustavu Europske Unije, priručnike i udžbenike za učenje stranih jezika, priručnu zbirku, zbirku periodike. Isto tako, korisnicima bi bila dostupna računala na kojima bi imali besplatan pristup bazama podataka s područja ekonomije i poduzetništva (Ebsco, Tax-Fin- Lex itd.). U razvijanju i učenju informacijske pismenosti knjižnica igra ključnu ulogu. Knjižničar je stručnjak koji sudjeluje u komunikacijskome procesu između autora ili njegova rada i korisnika usluga knjižnice. U sklopu knjižnice, u suradnji sa Studijem poslovnoga upravljanja Veleučilišta u Karlovcu i Studijem ekonomije Sveučilišta u Rijeci te HGK, HBOR-om i HOK-om, održavala bi se predavanja i radionice za mlade poduzetnike o tome kako pokrenuti vlastiti posao, primjeri dobre prakse. Dio predavanja i radionica bio bi namijenjen učenicima srednjih, ali i učenicima osnovnih škola s ciljem da im se usadi poduzetnička ideja, odnosno, približi svijet poduzetništva i potakne ih na razvijanje i njegovanje poduzetničkih vještina. Isto je tako, projektni prijedlog sadržavao pokretanje mrežnoga portala na kojem bi ljudi koji kreću u svijet poduzetništva mogli na jednome mjestu naći sve potrebne informacije, od onih osnovnih za pristup općim informacijama (npr. e-Građani, Središnji državni portal itd.), do specifičnih informacija o tome što je to poduzetništvo, koje su vještine potrebne da bi se pokrenulo poduzetništvo, kako izgraditi poslovni plan, kome se obratiti ako se želi pokrenuti vlastiti posao, što je sve potrebno da bi se pronašli investitori, gdje potražiti pravnu pomoć, informacije o natječajima, pronaći

projekte i poslove na inozemnim tržištima, kako napisati i provesti projekte za strukturne fondove... Pristupom bazama podataka i e-knjiga s područja ekonomije, menadžmenta i poduzetništva, uključivanjem u društvene mreže (Facebook, Twitter, LinkedIn), aktualnim novostima iz svijeta ekonomije, kalendarom događanja, mogućnošću primanja *newslettera* i izravnoga kontakta s osobljem, korisnicima bi na najbrži način bile omogućene sve potrebne informacije i stručna podrška za ovo područje znanja. Ciljna su skupina svi profili korisnika: učenici osnovnih i srednjih škola, mladi, studenti, nezaposleni, budući poduzetnici, inovatori itd. Posebnu pažnju htjeli smo usmjeriti na uključivanje žena u poduzetništvo.⁹

Realizacija projektnog prijedloga

U listopadu 2015. godine projektni prijedlog Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ izabran je kao najbolji te se krenulo u realizaciju istoga. Nagrada je uključivala novčanu donaciju te pomoć pri realizaciji samoga programa.

U tu svrhu uređen je dio prostora čitaonice te opremljen literaturom iz već spomenutoga područja, dva prijenosna računala koja imaju pristup bazi podataka TAX-FIN-LEX (sustav poreznih, financijskih i pravnih informacija). Otvaranje poslovne knjižnice bilo je 26. siječnja 2016. popraćeno predavanjem poznatoga poduzetnika i investitora Nenada Bakića na temu „*Kako postati poduzetnik*“. Predavanju su prisustvovali predstavnici Američkoga veleposlanstva, predstavnici grada Karlovca, Hrvatske gospodarske komore i Veleučilišta u Karlovcu. Prvo predavanje izazvalo je veliko zanimanje javnosti i medija te je omogućeno da se na primjereni način predstavi nova usluga. Predavanja i radionice nastavljene su nizom uspješnih poduzetnika koji su prenašali svoja iskustva (Davor Bruketa, Josip Bišćan, Davor Simičić, Boris Benko, Marry Ellen Bates, ...). Cilj takvih predavanja bio je potaknuti ljude na temelju uspješnih primjera poduzetništva da se i sami odvaže u pokretanju vlastita posla. Bilo je tu i predavanja prvenstveno usmjerenih za poduzetnike početnike. Za njih su organizirane radionice izrade poslovnoga plana, razvoja poduzetničke ideje, izvora financiranja, kampanje promocije. Predavanja su bila izrazito uspješna i posjećena. Aktivnosti Poslovne knjižnice

⁹ Iz Prijedloga projekta poslovne knjižnice Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac donesen 2014. godine i predstavljen u ožujku 2015. godine

dovele su i do poticanja jedne poslovne suradnje. Naime, nakon predavanja o *craft* pivarstvu, u sklopu Poslovne knjižnice, postignut je dogovor o pokretanju Festivala *craft* piva koji je uskoro i realiziran. Dobra suradnja ostvarena je s Ekonomskom školom i Veleučilištem u Karlovcu čiji su učenici/studenti redovni posjetitelji predavanja. Aktivnosti su nastavljene povezujući se s obrazovnim sektorom i raznim udrugama civilnoga društva, šireći poduzetništvo među mladima. Zapažena suradnja ostvarena je i s Ekonomskom klinikom iz Zagreba čiji su volonteri odradili četiri radionice „financijskoga opismenjavanja“. Radionicama su bili obuhvaćeni gotovo svi drugi i treći razredi osnovnih škola u Karlovcu. Tom suradnjom htjelo se poticati razvoj poduzetničkoga duha u najmlađoj dobi. Naime, istraživanja su pokazala da poučavamo li dijete poduzetništvu u najranijoj dobi, veća je vjerojatnost da će ono pokrenuti vlastiti posao i u tome uspjeti.¹⁰ Konačno, u prostorije Poslovnoga kutka počeli su dolaziti i potencijalni poduzetnici, tražeći prostor za rad, ali isto tako i usluge knjižničara. Napravljena je i mrežna stranica www.poslovna-knjiznica.com na kojoj su ponuđeni tekstualni sažeci i cjeloviti video zapisi sa svih predavanja iz ciklusa „Uspješni poduzetnici“. Isto tako, razvijene su baze korisnih poveznica, napravljene kolekcije preporučenih knjiga za poduzetništvo te konačno baza „Često postavljanih pitanja“ i poveznica na nekoliko izvora za svako pitanje.

Problemi

S obzirom da je poslovno knjižničarstvo novitet u hrvatskim knjižnicama i da je Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ prva knjižnica koja je pokrenula takvu vrstu usluge u Hrvatskoj, nije bilo za očekivati da neće biti problema te da će u početku ispunjavati sve uvjete potrebne da bi imala karakter poslovne knjižnice. Tri su glavna problema koja su se s vremenom iskristalizirala: nisu osigurani dugotrajni izvori financiranja, odnosno održivost projekta, nisu osigurani treninzi knjižničarima kako bi usavršavali vještine za kreiranje i vođenje poslovnih knjižnica te u konačnici poslovna zajednica u potpunosti nije prihvatila knjižnicu kao ravnopravnoga i relevantnog partnera u svijetu poduzetništva.

¹⁰ Dubiel Potnik, Hrvojka ... [et al.]. Razvoj poduzetničkih osobina kod djece. Požega : Veleučilište : Dječji vrtić sv. Leopolda Mandića, 2016. - str.43.

Početna financijska donacija od strane Američkoga veleposlanstva bila je veliki poticaj, ali nedovoljna da bi poslovna knjižnica mogla u potpunosti realizirati svoj program predviđen za prvu godinu. Naravno, to nije ni bio cilj te donacije. Američko je veleposlanstvo svojim društvenim ugledom i moći osiguralo otvaranje mnogih vrata. Na knjižnici je bilo da osigura financiranje usluge, kako kroz financiranja redovne djelatnosti, tako i kroz alternativne izvore. Većina programa koji su realizirani nisu zahtijevali velike financijske izdatke. Nošeni početnim entuzijazmom, brojni ljudi iz svijeta poduzetništva nudili su svoje usluge besplatno. Ipak, dugoročno gledajući, moraju se pronaći stalni izvori financiranja samoga programa. Veliki problem postoji i u tome što se program vrlo teško može prijaviti na natječaje (Europske Unije, ministarstava, Županije i Grada) jer je teško klasificirati program u jedan sektor. Na formalnoj pak razini, teško je spojiti poduzetništvo i kulturu stoga, su prijave na brojnim natjecajima automatski diskvalificirane jer ne zadovoljavaju kriterije natječaja.

Drugi veliki problem predstavlja stvaranje kompetentnih poslovnih knjižničara. Naime, istraživanja pokazuju da poslovni knjižničari puno bolje obavljaju svoju djelatnost, ukoliko im je primarna profesija poduzetništvo ili su educirani kako bi im se približio svijet poduzetništva.¹¹ Naime, lakše se pretražuju baze podataka, poznaju jezik poduzetništva, lakše shvaćaju upite stranaka i odgovaraju na njihove upite...).

Treći je problem prihvaćanje knjižnice i knjižničara u poslovnoj zajednici kao ravnopravnoga partnera. Ipak, to je dugotrajan proces i s obzirom na to da poslovna knjižnica u Karlovcu djeluje tek dvije godine, ostaje nadati kako će u sljedećim godinama to biti i ostvareno. Krajnji je cilj stvoriti poslovnoga knjižničara uklopljena u poslovnu zajednicu. Takav poslovni knjižničar postaje jednostavno njezinim dijelom i ravnopravnim partnerom unutar nje¹². To može jedino postići time kada vlasnici malih tvrtki, stručnjaci i osobe koje traže posao vide poslovnoga knjižničara kao kolegu, a ne kao osobu koja predstavlja knjižnicu. Kako bi to postigao, knjižničar mora prisustvovati poslovnim sastancima i uključiti se u poslovne mreže. Uspjeh poslovnoga knjižničara ovisi o njemu samome. Najvažniji je njegov interes, znatiželja i želja za učenjem o poslovanju,

¹¹ Lewis-Guodo Liu; Bryce Allen. Business librarians: Their education and training. // College and Research Libraries 62, 6 (2001), str. 557. URL: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/viewFile/15487/16933> (2018-5-7)

¹² Jukica, Davorka. Poslovna knjižnica. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2017. str. 32.

znanje o knjižnici i vlastita želja da se napravi razlika. Da bi uspio, takva osoba mora sama ulagati u sebe kroz učenje novih tehnologija, trendova i međuljudskih odnosa.¹³

Planovi

Uvidom u dosadašnje stanje knjižnica na području Karlovačke županije, može se zaključiti da postoji potreba za širenjem poslovnoga knjižničarstva na ostale knjižnice u Karlovačkoj županiji, kako na narodne, tako i na osnovnoškolske, srednjoškolske i knjižnicu Veleučilišta u Karlovcu. Naime, u Karlovcu djeluje studij Poslovnoga upravljanja što čini ovo Veleučilište i njihovu knjižnicu vrlo prijemljivom za poslove poslovnoga knjižničarstva. Isto je tako niz osnovnih škola iskazao interes, nakon održanih predavanja iz ciklusa Financijskoga opismenjavanja, da se takva vrsta edukacije najmlađih pokuša implementirati u školske programe. Samim time otvara se mogućnost školskim knjižnicama da pokrenu takve programe. Zbog gore navedenih razloga pokrenut je novi projekt pod nazivom Poslovno knjižničarstvo u Karlovačkoj županiji koji u partnerstvu provode Društvo knjižničara Karlovačke županije i Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“. Projekt Poslovno knjižničarstvo u Karlovačkoj županiji kao nastavak projekta Poslovne knjižnice ima za cilj razvijanje suradnje među knjižničarima u Karlovačkoj županiji, stvaranje kompetentnih poslovnih knjižničara i promociju knjižnica kao središta znanja. Kroz predviđenih šest radionica namijenjenih knjižničarima Karlovačke županije sudionici bi trebali dobiti uvid u to što je poslovno knjižničarstvo, koje su kompetencije za provođenje poslovnoga knjižničarstva, primjere kako započeti programe u sklopu poslovne knjižnice, kako projekte učiniti financijski održivima te koji su alternativni načini financiranja projekata. Stečena znanja trebali bi implementirati u promoviranje poduzetništva i poduzetničke klime kroz knjižnice (prvenstveno među mladima), ali i na različite druge programe i projekte. Nakon održanih predavanja bit će pozvani svi knjižničari Karlovačke županije da pokrenu otvaranje poslovnih kutaka u svojim knjižnicama i programe promocije poduzetništva te pošalju do 20. rujna 2018. svoje programske prijedloge na evaluaciju timu stručnjaka koji će sugerirati na koji se način njihovi prijedlozi mogu financirati. Predviđeno je da projekt traje od siječnja do listopada 2018. godine. Želja je da se projektom pridonese suradnji među knjižnicama Karlovačke županije, stvori bolja kohezija potrebna, kako za razvoj struke, tako i za buduće projekte.

¹³ Alvarez, B. A. Embedded Business Librarianship: Taking your library into the business world, 2017. URL: <https://americanlibrariesmagazine.org/2017/01/03/embedded-business-librarianship/> (2018-1-7)

Isto tako očekuje se razvijanje poslovnoga knjižničarstva u knjižnicama Karlovačke županije.

Zaključak

Sjedinjene Američke Države imaju tradiciju poslovnoga knjižničarstva dulju od sto godina, dok se u Hrvatskoj razvija tek nepune tri. Otvaranjem poslovne knjižnice, odnosno Informacijsko-poslovnoga centra u Knjižnici za mlade, ostvareni su mnogi važni ciljevi: korisnici su dobili sve potrebne obavijesti za realizaciju poslovne ideje na jednome mjestu, ostvarena je suradnja s ostalim institucijama i udrugama te su se stvorile čvrste poslovne veze, a knjižnica je postala rasadnikom poslovnih informacija za cijelu zajednicu te, konačno, došlo je do povezivanja ustanova u kulturi i obrazovanju s tržištem rada te jačanja njihova međusobnog partnerstva. U konačnici, uspješno je promovirana poslovna kultura u zajednici.

Ono što se pokazalo kao veliki nedostatak kod Poslovne knjižnice u Karlovcu, a o kojima ovisi opstojnost samoga projekta jest stvaranje održivosti samoga projekta te stvaranje kompetentnih poslovnih knjižničara koji će biti prepoznati u poslovnoj zajednici. Kako bi se riješili barem neki od problema, pokrenut je novi projekt „Poslovno knjižničarstvo u Karlovačkoj županiji“. Razvoju poslovnoga knjižničarstva u Karlovačkoj županiji, ali i u Hrvatskoj predstoje brojni izazovi. Preostaje nadati se da će zajednica, ali i sami knjižničari početi promatrati knjižnice izvan njezinih tradicionalnih i povijesnih okvira te vidjeti u njima potencijal koji može pridonijeti u rekonstruiranju gospodarstva.

Literatura:

Alvarez, B. A. Embedded Business Librarianship: Taking your library into the business world, 2017. URL: <https://americanlibrariesmagazine.org/2017/01/03/embedded-business-librarianship/> (2018-1-7)

Bugarinovski Udiljak, Z.; Holcer, D. Poslovne knjižnice u funkciji jačanja malog i srednjeg poduzetništva. // Slobodan pristup informacijama : 15. okrugli stol : zbornik radova / uredila Davorka Pšenica. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2015. str. 132 – 133. The British Library's Business & IP Centre. URL: <https://www.bl.uk/business-and-ip-centre> (2018-1-7)

Dubiel Potnik, Hrvojka ... [et al.]. Razvoj poduzetničkih osobina kod djece. Požega : Veleučilište : Dječji vrtić sv. Leopolda Mandića, 2016. -

Jukica, Davorka. Poslovna knjižnica. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2017.
Kvesić, Luka. Narodne knjižnice kao mjesta pružanja ekonomskih i pravnih informacija. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2016.

Lewis-Guodo Liu; Bryce Allen. Business librarians: Their education and training. // College and Research Libraries 62, 6 (2001), str. 557-563. URL: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/viewFile/15487/16933> (2018-5-7)

Matijević, M. Kakvo znanje trebamo za društvo znanja? // Človeški kapital kot vir uspeha v procesu globalizacije : zbornik povzetkov : mednarodna znanstvena konferenca = Human capital as a source of success in the process of globalization : book of abstracts : international scientific conference, Novo mesto, 24. in 25. marec 2011. / uredila Starec, Jasna. Novo Mesto: Fakulteta za poslovne in upravne vede i Visoka šola za upravljanje in poslovanje, 2011. Str. 143 – 212.

Power up. Brooklyn Public Library. URL: <https://www.bklynlibrary.org/business/powerup> (2018-1-7)